

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania J. D.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 maja 2024 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 30 marca 2023 r., sygn. akt III AUa 1361/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł wraz z ustawowymi
odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 marca 2023 r., sygn. akt III AUa 1361/22, Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyniku apelacji odwołującego się J.D. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z 21 czerwca 2022 r., sygn. akt VII U 570/22, w ten sposób, że zmienił poprzedzającą go decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa

Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z 10 sierpnia 2017 r. i ustalił wysokość policyjnej emerytury J. D. od 1 października 2017 r. w ten sposób, że pominął w wysłudze emerytalnej ubezpieczonego okresy służby na rzecz totalitarnego państwa: od 1 maja 1982 r. do 27 czerwca 1985 r. i od 1 lipca 1985 r. do 31 października 1989 r. i przyjął, że wysokość emerytury ubezpieczonego nie podlega ograniczeniu do kwoty przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS; stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonej decyzji; oddalił odwołanie w pozostałym zakresie. Ponadto, Sąd Apelacyjny oddalił apelację w pozostałym zakresie i zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Decyzją z 10 sierpnia 2017 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych po uzyskaniu w dniu 9 marca 2017 r. z Instytutu Pamięci Narodowej informacji o przebiegu służby J. D. ponownie ustalił wysokość jego emerytury, określając jej wysokość od 1 października 2017 r. na kwotę 2062,02 zł.

Od powyższej decyzji odwołał się J. D., zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie emerytury w dotychczasowej wysokości. Ponadto, ubezpieczony wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 21 czerwca 2022 r., sygn. akt VII U 570/22, Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł odwołujący się, zarzucając mu naruszenie art. 2 Konstytucji RP; art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP; art. 30 oraz art. 47 Konstytucji RP w zw. z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; art. 45 ust. 1 w zw. z art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z

art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności; art. 233 § 1 k.p.c.; art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 2 Konstytucji RP oraz art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 723 ze zm.).

Sąd Apelacyjny uznał apelację za częściowo zasadną.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w realiach rozpoznawanej sprawy nie sposób było pominąć, że ubezpieczony po 1990 r. - aż do końca stycznia 2010 r. - pracował w Urzędzie Ochrony Państwa (następnie Agencja Wywiadu), co miało wpływ na wysokość świadczenia emerytalnego. Sąd Okręgowy, nie dokonał analizy tej okoliczności jako znaczącej dla rozstrzygnięcia sprawy. Co prawda, rzetelna czy nawet wyróżniająca się praca byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa w instytucjach działających po transformacji ustrojowej nie przekreśla, ani nie sanuje charakteru ich służby wykonywanej na rzecz państwa totalitarnego, jednakże nie można pomijać faktu, że - niezależnie od długości okresu służby w SB uznanej za wykonywaną na rzecz państwa totalitarnego - ubezpieczony legitymował się okresem pracy wystarczającym do ustalenia prawa do emerytury policyjnej (ponad 15 lat) z tytułu pełnienia tej służby w wolnej Polsce. Dalszy okres służby ubezpieczonego liczony od 1 stycznia 1990 r. opisany w informacji o przebiegu służby wystawionej przez Agencję Wywiadu wynosił ponad 15 lat. Ubezpieczony już tylko w oparciu o okres służby pełnionej w latach przyjętych poza okresem służby na rzecz totalitarnego państwa nabyłby zatem uprawnienie do emerytury policyjnej. Wypracowane okresy stanowiące podstawę do matematycznego wyliczenia podstawy wymiaru - nawet bez spornego okresu służby - pozwalały na ustalenie mu prawa do emerytury. W tym stanie rzeczy obniżenie świadczenia według zasad określonych w art. 15c ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu,

Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin skutkowałoby liczeniem ze wskaźnikiem 0% także za okresy, co do których ustawa nakazuje przyjąć wskaźniki 1,3% lub 2.6%, co stanowiłoby nieuzasadnione naruszenie stanowionego prawa, prawa nabytego słuszenie przez ubezpieczonego za okresy nie stanowiące służby na rzecz totalitarnego państwa. Inna sytuacja miałaby natomiast miejsce, jeśli okres służby na rzecz totalitarnego państwa uzupełniałby konieczny do nabycia prawa do emerytury okres służby 15 lat. Wówczas, nawet w przypadku wyliczenia hipotetycznie wyższej podstawy wymiaru, należałoby zastosować zasadę z art. 15c ust. 3 ustawy, by uniknąć nabycia świadczenia w wysokości naruszającej fundamentalne zasady sprawiedliwości społecznej, dla zabezpieczenia których ta norma została wprowadzona do porządku prawnego. Inaczej rzecz ujmując, analiza art. 15c ust. 3 powołanej wyżej ustawy wymaga by zgodnie z konstytucyjnymi zasadami sprawiedliwości społecznej oraz elementarnej (zwykłej) przyzwoitości dostosować wysokość świadczeń z zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych tak, by świadczenia zostały pomniejszone tylko za okresy służby polegającej na sprzeniewierzeniu się wartościom niepodległościowym, wolnościowym i demokratycznym (tak: Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z 17 czerwca 2021 r., III AUa 121/21, LEX nr 3213428). Sąd Apelacyjny w pełni podzielił rozważania prawne przedstawione w tym zakresie w powołanym wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 17 czerwca 2021 r. Sąd ten zwrócił uwagę, że niezbędne jest uwzględnienie w procesie stosowania prawa - art. 15 c ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) - wykładni systemowej i funkcjonalnej, a nie wyłącznie wykładni językowej. Podobne stanowisko wyraził także Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 22 lutego 2022 r., III AUa 1045/21 (publ. Legalis) oraz konsekwentnie Sąd Apelacyjny w Lublinie w kolejnym wyroku z 9 grudnia 2021 r. w sprawie III AUa 568/21 (publ. Legalis), jak i tutejszy Sąd Apelacyjny w wyroku z 6 marca 2023 r., III AUa 789/21. Nadmienić przy tym należy, iż ta linia orzecznicza znalazła pełną akceptację w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok z 16 marca 2023 r. w sprawie II USKP 120/22).

W niniejszym stanie faktycznym Sąd odwoławczy podniósł, że zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby w policji wliczając w to okresy równorzędne wymienione w art. 13 ustawy. W świetle tej podstawowej regulacji dotyczącej zasad nabywania emerytury policyjnej ubezpieczony już biorąc pod uwagę tylko okresy służby w Urzędzie Ochrony Państwa od 1 sierpnia 1990 r. do 31 stycznia 2010 r. (ostatnio jako starszy specjalista w Agencji Wywiadu) ma ponad 15 lat służby uprawniające do emerytury policyjnej. Oznacza, to że podstawowego przywileju emerytalnego polegającego na możliwości przejścia na emeryturę po 15 latach służby ze świadczeniem wynoszącym co najmniej 40% podstawy jego wymiaru nie nabył z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa, lecz z tytułu służby wywiadowczej na rzecz Wolnej Polski. Mając na względzie cel ustawy Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na niespójność systemową przepisów ustawy z 8 lutego 1994 r., jak również sprzeczność niektórych jej unormowań z deklarowanym celem, którym jest pozbawienie przywilejów emerytalnych funkcjonariuszy policji, którzy nabyli je z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa. Z jednej bowiem strony art. 12 ustawy gwarantuje funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w policji emeryturę po 15 latach służby w wysokości określonej w art. 15 ust. 1, z drugiej zaś - art. 15c ust. 3 ustawy stanowi, że emerytura osoby pełniącej służbę z rzecz totalitarnego państwa nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że należy zastosować powyższy mechanizm obniżający świadczenie do każdego funkcjonariusza, także takiego, który nie nabył podstawowego przywileju emerytalnego wskazanego w art. 12 z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa. Oznaczałoby to, że krótki, nie wpływający na spełnienie przesłanek do nabycia prawa do emerytury okres służby na rzecz totalitarnego państwa uzasadnia zastosowanie ww. mechanizmu. Wykładnia językowa tego przepisu stoi jednak w sprzeczności zarówno z celem ustawy, którym jest obniżenie świadczeń tym, którzy nabyli przywilej emerytalny z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa jak i z brzmieniem gwarancyjnych przepisów art. 12, 15 ust. 1, jak również 15c ust. 1 który odsyła do stosowania art. 15 ust. 1 ustawy. Mechanizm określony w art. 15c ust. 3

w istocie niweczy uprawnienie funkcjonariusza do przyjęcia przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia okresów, co do których ustawa nakazuje przyjąć wskaźnik 1,3 lub 2,6. Jak dalej wywodził słusznie Sąd Apelacyjny w Lublinie w uzasadnieniu przywołanego wyżej wyroku z 17 czerwca 2021 r., wskazane w art. 12 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy przywileje emerytalne funkcjonariusza policji są ściśle związane z pełnieniem służby z narażeniem na utratę życia lub zdrowia. Jakkolwiek żaden z systemów emerytalnych w Polsce nie jest oparty na zasadzie ekwiwalentności to jednak regulacje ustawowe dotyczące przesłanek nabycia prawa do świadczenia emerytalnego mają charakter gwarancyjny i majątkowy. Funkcjonariusz, który podejmuje się pełnienia odpowiedzialnej służby ma prawo liczyć, że po spełnieniu wymaganych przez ustawę przesłanek będzie miał po zwolnieniu ze służby prawo do godziwego świadczenia odpowiadającego warunkom pełnienia służby. Przyznanie określonego przywileju jest bowiem zawsze w korelacji z nałożonym uprzednio stosunku do takiego funkcjonariusza stanowiłoby w istocie rodzaj nieproporcjonalnej sankcji za to, że podjął się służby na rzecz totalitarnego państwa. W świetle powyższej argumentacji, w tym zakresie, zarzut naruszenia norm konstytucyjnych wskazanych w apelacji - art. 2. art. 64 i art. 67 Konstytucji RP był uzasadniony. Uznając, że w stosunku do ubezpieczonego należało przyjąć 0% podstawy wymiaru za okres pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa, pojawia się kwesta uzgodnienia treści art. 15c ust. 3 ustawy z konstytucyjną zasadą równości. Nie sposób bowiem wskazać istotnej różnicy w aspekcie spełnienia przesłanek do nabycia emerytury w wysokości określonej w art. 15 ust. 1 między funkcjonariuszami, z których każdy posiada co najmniej 15 letni okres służby w agencji wywiadowczej pełnionej w tożsamy warunkach, w narażeniu na utratę życia i zdrowia. Nie widać tu przesłanek do zróżnicowania ich sytuacji majątkowej. Pełnienie służby na rzecz ochrony bezpieczeństwa obywateli stanowi dla wszystkich funkcjonariuszy realizację ich „świadczenia” za które mają prawo spodziewać się ustalonego według tych samych zasad zaopatrzenia emerytalnego. W świetle powyższych zasad konstytucyjnych i przy uwzględnieniu metod wykładni systemowej, celowościowej i aksjologicznej Sąd Apelacyjny podziela stanowisko wyrażone w przytoczonych wyżej orzeczeniach sądów powszechnych, że należy dokonać takiej wykładni art. 15c ust. 3 ustawy o

zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), zgodnie, z którą przepis ten nie ma zastosowania do funkcjonariusza, który nie nabył emerytury z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa, a okres takiej służby jest jedynie okresem dodatkowym nie wpływającym na nabycie prawa do świadczenia.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną organ rentowy w części, co do pkt I lit. a oraz pkt III.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na wyszczególnione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego. W ocenie organu naruszenie przepisów prawa materialnego, którego dopuścił się Sąd Apelacyjny nastąpiło poprzez błędną wykładnię i finalnie niezastosowanie powszechnie obowiązującego przepisu prawa materialnego, tj. art. 15c ust. 3 w związku z art. 15c ust. 1 oraz art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, pomimo tego, że Sąd ten zakwalifikował jednocześnie służbę odwołującego się w okresach: od 28 czerwca 1985 r. do 30 czerwca 1985 r. i od 1 listopada 1989 r. do 31 lipca 1990 r. jako służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

Naruszenie przepisów prawa materialnego jest w niniejszej sprawie, w ocenie organu rentowego, oczywiste. Sąd odwoławczy odmówił bowiem zastosowania przepisów prawa powszechnie obowiązującego, dokonując abstrakcyjnej kontroli konstytucyjności zastosowanych przez organ regulacji. Sądy powszechne nie mają zaś, w ocenie pozwanego, kompetencji do orzekania o niekonstytucyjności przepisów ustawy. Zdaniem organu rentowego, skoro Sąd Apelacyjny ustalił, że odwołujący się w okresach od 28 czerwca 1985 r. do 30 czerwca 1985 r. i od 1 listopada 1989 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, to był zobligowany do zastosowania nie tylko art. 15c ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, ale również art. 15c ust. 3 ww. ustawy, czego jednak nie uczynił.

Sąd Apelacyjny odniósł okresy służby na rzecz totalitarnego państwa do ogólnego okresu służby odwołującego się akcentując, że posiada on ponad 15-letni

okres wysługi emerytalnej po dniu 31 lipca 1990 r. Sąd ten uznał, że mechanizm przyjęty w art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej w istocie niweczy uprawnienie funkcjonariusza do przyjęcia przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia okresów, co do których ustawa nakazuje przyjąć wskaźnik 1,3% lub 2,6%. Uznał, że poprzestanie na jedynie językowej wykładni art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej pozostawałoby w kolizji z art. 64 Konstytucji RP, podkreślając również, że stanowi to nieuzasadnione naruszenie słuszenie nabytego prawa do emerytury policyjnej ustalonego z uwzględnieniem okresów służby niestanowiącej służby na rzecz totalitarnego państwa.

Zdaniem wnoszącego skargę kasacyjną, skarga ta jest oczywiście uzasadniona. Jak opisano we wcześniejszej części uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, Sąd Apelacyjny, pomimo obowiązującego modelu kontroli zgodności ustaw z Konstytucją (art. 188 pkt 1 Konstytucji RP), dokonał samodzielnej oceny zgodności przepisów art. 13b oraz art. 15 ust. 3 w zw. z art. 15c ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej z przepisami ustawy zasadniczej. Tym samym, zastosował nieprzyjęty w polskim systemie prawnym tzw. „rozproszony” model kontroli konstytucyjności przepisów ustaw. W następstwie tego, pomimo ustalenia, iż odwołujący się pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, Sąd Apelacyjny zastosował jedynie art. 15c ust. 1 tejże ustawy, odstępując od zastosowania ust. 3 tego artykułu i zredukowania wysokości emerytury odwołującego się do miesięcznej kwoty przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wadliwość ta widoczna jest już po pobieżnej lekturze uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego i bez dokonywania głębszej analizy przytoczonych przez ten Sąd przepisów i orzeczeń sądowych.

Poza tym, przy braku sporu co do przysługiwania odwołującemu się prawa do emerytury policyjnej, istotne wątpliwości skarżącego budzi powoływanie się przez Sąd odwoławczy na przepis art. 12 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, który określa ogólne zasady nabywania prawa do tego świadczenia, jak i „dzielenie” wysługi emerytalnej odwołującego się na okresy pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa i pozostały okres służby, pełnionej po dniu 31 lipca 1990 r. Powyższy przepis nie pozostaje w funkcjonalnym związku m.in. z art. 13b oraz 15c

ustawy zaopatrzeniowej, mającymi charakter przepisów szczególnych (*lex specialis*) w stosunku do ogólnych zasad nabywania prawa do emerytury policyjnej i ustalania wysokości tego świadczenia. Znajduje to wyraz w treści art. 13 ust. 1 pkt 1c ustawy zaopatrzeniowej, z którego wynika, że okresy służby na rzecz totalitarnego państwa o której mowa w art. 13b traktuje się jako równorzędne ze służbą w Policji i innych formacjach wymienionych w art. 12 ust. 1 tej ustawy, jednakże na zasadach określonych w art. 15c i z wyjątkiem służby określonej w ust. 2 tego artykułu.

Ponadto Sąd odwoławczy, odnosząc się do treści przepisu art. 12 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, wziął pod uwagę jedynie część wysługi emerytalnej odwołującego się, pomijając okres zakwalifikowany jako służba na rzecz totalitarnego państwa. Tymczasem należy zauważyć, że przepisy art. 12 i n. ustawy zaopatrzeniowej co do zasady nakazują brać pod uwagę całość okresu służby w formacjach określonych w art. 12 - 13b tej ustawy. W ustawie tej brak jest przepisu, który przy ustalaniu wysokości emerytury policyjnej dawałby podstawę do pomijania określonej części wysługi emerytalnej, czego dokonał Sąd Apelacyjny. Innymi słowy, zdaniem organu rentowego, oczywiście wadliwa była ocena prawna Sądu odwoławczego w aspekcie ponownego ustalenia prawa do emerytury policyjnej, jednakże z pominięciem części wysługi emerytalnej odwołującego się, obejmującego służbę na rzecz totalitarnego państwa, pełnioną w okresach od 28 czerwca 1985 r. do 30 czerwca 1985 r. i od 1 listopada 1989 r. do 31 lipca 1990 r.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o:

1. wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. oddalenie skargi kasacyjnej w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania;
3. zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych od organu rentowego na rzecz odwołującego się.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 Nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest

wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W niniejszej sprawie nie przedstawiono jakiejkolwiek argumentacji, która mogłaby uzasadniać uznanie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd drugiej instancji nie naruszył w sposób rażący przepisów prawa, zaś zastosowana przez ten Sąd wykładnia art. 15c ust. 3 i art. 13b ustawy zaopatrzeniowej była prawidłowa i wbrew twierdzeniom skargi kasacyjnej, uwzględniała realia i okoliczności rozpoznawanej sprawy. Sąd Apelacyjny miał prawo, a nawet obowiązek dokonania oceny konstytucyjności przepisów, które znajdowały zastosowanie w niniejszej sprawie, jak się bowiem wskazuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego, orzekanie o zgodności ustaw z Konstytucją (art. 188 pkt 1 ustawy zasadniczej), co niewątpliwie należy do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, nie jest tożsame z oceną konstytucyjności przepisu mającego zastosowanie w konkretnej sprawie rozstrzyganej przez sąd. Sąd jest obowiązany do oceny konstytucyjności przepisu ustawy w ramach ustalania, który przepis obowiązującego prawa będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego w indywidualnej sprawie. Odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego przez sąd za sprzeczny z konstytucją nie narusza zatem kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i nie ma bezpośredniego związku z tymi kompetencjami. Uznanie, że sądy powszechne nie są uprawnione do badania zgodności ustaw z Konstytucją, a w konsekwencji do zajmowania stanowiska w kwestii ich zgodności jak też niezgodności z ustawą zasadniczą, jest wyraźnie sprzeczne z art. 8 ust. 2 Konstytucji, który zobowiązuje do bezpośredniego stosowania jej przepisów, przy czym pod pojęciem „stosowanie” należy rozumieć w pierwszym rzędzie sądowe stosowanie prawa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 sierpnia 2017 r., I UK 325/16, LEX nr 2389585).

Należy zauważyć, że prawodawca wprowadził do ustawy z 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej,

Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin dwa mechanizmy korygujące wysokość emerytur funkcjonariuszy pełniących służbę na rzecz totalitarnego państwa. Pierwszy z nich „zeruje” tak zwane kwalifikowane lata służby. Drugi obniża zaś wysokość świadczenia do przeciętnej emerytury przysługującej w powszechnym systemie ubezpieczenia. Sąd ma prawo do zweryfikowania zgodności z Konstytucją RP rozwiązań zawartych w art. 15c ust. 1 pkt 1 i art. 15c ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy wobec wieloletniej, autodestruktywnej bezczynności Trybunału Konstytucyjnego w sprawach o dokonanie kontroli konstytucyjności art. 13b i art. 15c tej ustawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II USK 334/22, LEX nr 3652180). Sąd Najwyższy jasno wskazał, w związku z tym, że art. 15c ust. 3 ustawy z 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej i ich rodzin ma właściwości represywne. Karze finansowo za pełnienie służby na rzecz totalitarnego państwa tych, którzy relatywnie najkrócej służyli totalitarnemu państwu a swój staż emerytalny wypracowali po „upadku” tego reżimu. Ponadto, funkcjonariusze mający taki sam staż służby po 31 lipca 1990 r. mogą mieć prawo do diametralnie odmiennej wysokości świadczenia - w zależności od tego, czy choćby przez jeden dzień służyli na rzecz totalitarnego państwa. Sprawia to, że mechanizm z art. 15c ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy jest oderwany całkowicie od reguły proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), abstrahuje od powszechnie rozumianego i akceptowanego poczucia sprawiedliwości, które polega na występowaniu racjonalnej adekwatności między czynem a sankcją oraz narusza zasadę równego traktowania ubezpieczonych. W demokratycznym państwie prawa nie mogą korzystać z ochrony rozwiązania normatywne w jawny sposób nierówno traktujące obywateli, które w nieprawidłowy (odwetowy) sposób sankcjonują na gruncie prawa zabezpieczenia społecznego „rozliczenia historyczne” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2024 r., III USK 254/22, LEX nr 3655331).

Linia orzecznicza jest w tym zakresie jednoznaczna i Sąd Najwyższy konsekwentnie ją utrzymuje i rozbudowuje o kolejne orzeczenia, zaś wyrok Sądu drugiej instancji w niniejszej sprawie w tę linię orzeczniczą się wpisuje. Należy przy tym zauważyć, że Sąd drugiej instancji w niniejszej sprawie nie dokonał abstrakcyjnej kontroli konstytucyjności przepisu, a jedynie jego prokonstytucyjnej wykładni z zastosowaniem pozajęzykowych metod wykładni. Wykładnia ta doprowadziła Sąd Apelacyjny do przyjęcia takiego brzmienia normy prawnej wynikającej z analizowanych przepisów, która daje się pogodzić z normami konstytucyjnymi. A dokonanie tego rodzaju wykładni jak najbardziej pozostaje w granicach kompetencji sądów powszechnych.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 180).

[SOP]

[ał]